

Berör alla checklistor;**Frågetecken kring urval av produkter;**

Projektledningen har efter ”Kick-off”, den 19 februari, fått frågor kring hur urvalet av produkter ska göras. Synpunkter har kommit in kring att det finns en risk att alla kontrollerar samma produkt, om endast storsäljare väljs ut.

I handelsled A, hos producent och huvudkontor, kan produkturval göras efter stor spridning utan risk för att alla kontrollerar samma produkt. Kom ihåg att butiker som förpackar, märker själva och sedan lägger ut produkterna i butiken också ingår i detta led.

Vad gäller handelsled D, hos butik eller annat försäljningsställe som säljer färdigförpackade livsmedel, går det bra att välja produkter som har stor spridning, fokus behöver alltså inte ligga endast på de produkter butiken säljer absolut mest av. Vissa större butiker som tillhör butikskedjor köper in produkter som inte kommer från kedjans inköpsställe. Om dessa säljs i stor utsträckning välj gärna en av dessa produkter.

I handelsled D finns också butiker som har ett större sortiment av produkter som är införda från andra EU-länder, eller produkter som importerats från tredje land, och som ofta är märkta på flera olika språk. Om avvikelser noteras här, kom ihåg att, som alltid, kontakta den kontrollmyndighet som kontrollerar det företag som är ansvariga för märkningen, eller som kontrollerar det företag som för in produkten i Sverige.

Urvalet att kontrollera produkter som har stor spridning är framtaget för att vi ska kunna utföra en effektiv riskbaserad kontroll, och för att undvika att kontroll av information görs på varor som butiken/försäljningsstället säljer väldigt lite av. Tanken från början var att vi, om vi fick in en stor mängd kontroller utförda på samma produkt, skulle skicka ut information om detta så att andra produkter valdes ut för kontroll. Vi vill därför uppmana att fylla i webenkäterna så snart kontrollen är utförd. Har avvikelse noterats vad gäller frågorna som är med i checklistan, fyll då i webenkäterna så fort avvikelsen är åtgärdad. Detta för att vi ska kunna arbeta dynamiskt under projektets gång.

Frågetecken kring bedömning av avvikelser;

Eftersom Livsmedelsverket är ansvarig rådgivande myndighet så är det bäst att ställa frågan på livsteck.net. Maila gärna oss när ni skriver på livsteck.net så att vi kan vara med i diskussionen eller se Livsmedelsverkets svar.

När man hittar en produkt som är helt felmärkt, exempelvis en produkt som inte är märkt på svenska, och då alltså inte ingår i projektet, maila gärna oss denna information så kan vi få en uppfattning om i vilken omfattning detta konstateras.

Om ansvarig kontrollmyndighet ligger i ett annat EU-land, dvs. det företag som är ansvarigt för märkningen ligger i annat EU-land, fråga gärna på livstecknet om någon på Livsmedelsverket har relevanta kontaktuppgifter till kontrollmyndigheten i det land som det berör.

Sanktioner;

Sanktioner används i de fall då företaget inte antar frivilliga åtgärder när brister i märkningen kan leda till hälsorisker för konsument.

Sanktioner kan också användas om företag, efter konstaterad och meddelad avvikelse inte åtgärdar bristerna i märkningen, trots att rimlig tid har gått efter första konstaterandet, även då inga direkta hälsorisker för konsument förekommer.

Allvarlighetsgrad av avvikelsen samt hur stor spridning produkten har, dvs. hur många konsumenter som nås av produkten, är de främsta faktorer som påverkar om sanktioner utfärdas eller ej.

Varje kontrollmyndighet är ansvarig för när och hur sanktioner ska utformas. I projektrapporten kommer det att sammanställas när sanktioner har använts. Förhoppningen är att materialet kan användas för att se över hur vi kan likrikta sanktioner så långt det är möjligt.

Till checklista A – Kontroll hos tillverkare, huvudkontor samt butiker och restauranger som förpackar och märker livsmedel:

Planering av kontroll/ val av produkt:

Producenter/ Huvudkontor:

Kontroller som utförs hos producenter och på huvudkontor är med fördel förbokade.

På företagets hemsida finns ofta en beskrivning av de livsmedel som säljs. Välj i första hand en produkt som är konsumentförpackad. Val av produkt kan då göras i förväg, utifrån presenterade livsmedel på hemsidan. Om det är en större producent kan produkt väljas ut utifrån vad som finns tillgängligt i livsmedelsbutik, produkten kan då inhandlas från, eller fotas i, butik – produkten kan då till viss del granskas i förväg.

Vikt bör också läggas vid hur stor spridning produkten har, det kan därför vara bra att fråga företaget vilka produkter som säljer mest, och därefter välja ut en av dessa produkter.

Vid bokning av kontrollen – be företaget ta fram och skicka in underlag, exempelvis produktfaktablad, till produkten som ska granskas. Produkten kan då granskas innan kontrollbesöket hos företaget. Ibland utförs kontrollen genom att representant från huvudkontoret till företaget kommer till kontrollmyndigheten. **Notera** att vi inte vill att recept skickas in till kontrollmyndigheten, eftersom det då blir allmän handling. Recept kan istället granskas på plats.

Butik/ restaurang som förpackar och märker livsmedel:

I kontroller som sker hos butiker och restauranger som själva tillverkar och märker förpackade livsmedel behöver kontrollen i första hand inte bokas.

Fråga företagets representant vilka produkter de själva förpackar och märker. Välj, om möjligt, ut en sammansatt produkt för granskning.

Granskning av märkningen av produkt från butik eller restaurang:

Exempel på tillvägagångssätt:

Utgå från en färdigförpackad och märkt produkt.

Gå igenom etiketten, finns det några angivna allergener? Är de framhävda? Företaget får visa recept (helst skriftligt, ibland finns endast muntligt) och förklara vilka ingredienser som ingår.

Kontroll sker sedan av ingående ingredienser, kontrollera att företaget inte har missat att märka ut allergener som finns i exempelvis sammansatta ingredienser som använts i produkten.

Ytterligare tips för urval av livsmedel:

- Stor spridning - Prioritera en produkt som företaget säljer mycket av, och som är avsedd för försäljning till slutkonsument (konsumentförpackad).
- Välj om möjligt ett sammansatt livsmedel.
- Om företaget inte har livsmedel som innehåller allergener fokusera kontrollen på någon av de andra kontrollpunkterna som är tillämpningsbar för livsmedlen, exempelvis ursprung för råa animalier!
- Det är bättre att en av kontrollpunkterna inom granskningen av informationen genomförs noggrant än att flera olika kontrollpunkter hinns med.

Att tänka på när du skriver kontrollrapporten;

När avvikelse anges i kontrollrapporten, beskriv noggrant vad i märkningen/ informationen som har kontrollerats. Detta för att företaget inte ska tro att all information om produkten har kontrollerats.

Att tänka på när du fyller i checklisten samt webenkäten;

Endast de områden som har kontrollerats fylls i. Man svarar alltså inte på de frågor som inte har kontrollerats. Egentligen kan alla frågor fyllas på med ”om relevant för produkten”. Dvs, kontrolleras en sammansatt produkt så svarar man på frågor om allergener, om produkten innehåller allergener. Frågor kring ursprungsmärkning besvaras då ej, eftersom dessa frågor inte är relevanta för den sammansatta produkten.

Till checklista B – Kontroll hos företag som importerar produkter som är tillverkade utanför EU: OBS endast importörer som släpper ut produkter i Sverige är med i projektet.

Planering av kontroll/ val av produkt:

Kontrollen kommer i många fall behöva bokas. Många importörer har inga egna lager för livsmedlen.

Urval av livsmedel:

Välj ett av de livsmedel som företaget säljer mest av (stor spridning) och som är avsedd för försäljning till slutkonsument.

Välj, om möjligt, ett sammansatt livsmedel.

Om företaget inte har livsmedel som innehåller allergener fokusera kontrollen på någon av de andra kontrollpunkterna som är tillämpningsbar för livsmedlen, exempelvis ursprung för råa animalier!

Det är bättre att en kontrollpunkt genomförs noggrant än att flera olika kontrollpunkter hinns med.

Planering av kontroll:

Vid bokning av kontrollen – be företaget ta fram underlag till produkten som ska granskas – företaget kan även med fördel skicka in underlag till produkten som begärts av inspektören i förväg. Underlagen kan då granskas innan kontrollen utförs.

Att tänka på när du skriver kontrollrapporten;

När avvikelse anges i kontrollrapporten, beskriv noggrant vad i märkningen/ informationen som har kontrollerats. Detta för att företaget inte ska tro att all information om produkten har kontrollerats.

Att tänka på när du fyller i checklistan samt webenkäten;

Endast de områden som har kontrollerats fylls i. Man svarar alltså inte på de frågor som inte har kontrollerats. Egentligen kan alla frågor fyllas på med ”om relevant för produkten”. Dvs, kontrolleras en sammansatt produkt så svarar man på frågor om allergener, om produkten innehåller allergener. Frågor kring ursprungsmärkning besvaras då ej, eftersom dessa frågor inte är relevanta för den sammansatta produkten.

Till checklista C Grossister/Matmäklare:

Kontroll hos matmäklare behöver ofta vara bokade då dessa i många fall inte har egna lager för livsmedlen.

Urval av livsmedel:

- Välj en, eller maximalt tre, produkt som är avsedd för försäljning till slutkonsument, tidigare kallad konsumentförpackad.
- Prioritera det eller de livsmedel som företaget säljer mest av (stor spridning).
- Välj om möjligt ett sammansatt livsmedel.

Om företaget inte har livsmedel som innehåller allergener, fokusera kontrollen på någon av de andra kontrollpunkterna som är tillämpningsbar för livsmedlen – exempelvis ursprung för råa animalier.

Det är bättre att en kontrollpunkt genomförs noggrant än att flera olika kontrollpunkter hinns med.

Att tänka på när du skriver kontrollrapporten;

När avvikelser anges i kontrollrapporten, beskriv noggrant vad i märkningen/ informationen som har kontrollerats. Detta för att företaget inte ska tro att all information om produkten har kontrollerats.

Till checklista D, Kontroll hos butiker och andra verksamheter som säljer färdigförpackade livsmedel, som är förpackade i tidigare led:

Urval av livsmedel:

- Prioritera gärna en till, maximalt, tre produkter som företaget säljer mest av.
- Välj om möjligt ett sammansatt livsmedel.

Om företaget inte har livsmedel som innehåller allergener, fokusera kontrollen på någon av de andra kontrollpunkterna som är tillämpningsbar för livsmedlen – exempelvis ursprung för råa animalier.

Det är bättre att en kontrollpunkt genomförs noggrant än att flera olika kontrollpunkter hinns med.

Kontrollen kan med fördel riktas mot livsmedlets beteckning, angivet språk och om det finns, lämpliga livsmedel, ursprung (ursprung för råa animalier som nötkött, fisk, lamm, get, svin och fågel).

Om det konstateras att butiken/ verksamheten själva märker produkter på svenska, använd istället checklista B, om de importerar från tredje land. Om de inför produkter från Europa, används checklista C.

Att tänka på när du skriver kontrollrapporten;

När avvikelse anges i kontrollrapporten, beskriv noggrant vad i märkningen/ informationen som har kontrollerats. Detta för att företaget inte ska tro att all information om produkten har kontrollerats.

Att tänka på när du fyller i checklistan samt webenkäten;

Endast de områden som har kontrollerats fylls i. Man svarar alltså inte på de frågor som inte har kontrollerats. Egentligen kan alla frågor fyllas på med ”om relevant för produkten”. Dvs, kontrolleras en sammansatt produkt så svarar man på frågor om allergener, om produkten innehåller allergener. Frågor kring ursprungsmärkning besvaras då ej, eftersom dessa frågor inte är relevanta för den sammansatta produkten.